

ETA UMĚNÍ (A) SPOTŘEBIČE

Retromuseum Cheb
5. 4.–30. 9. 2018
Vernisáž 4. dubna v 17.00

Myšlenka výstavy připomínající „fenomén ETA“ se zrodila před několika lety ve spolupráci Východočeské galerie v Pardubicích a Národního technického muzea, když se tehdy shodou šťastných okolností naskytla možnost prezentovat unikátní předměty a obrazový materiál z bývalého podnikového muzea a archivu ETA a. s. v Hlinsku. K projektu se záhy připojila Galerie výtvarného umění v Chebu, respektive její pobočka Retromuseum. V jeho dramaturgii je to totiž už třetí výstava věnovaná nějakému výraznému podniku socialistické éry, jehož výrobky představují důležitý příspěvek k designu této epochy. (Ty předchozí byly věnovány Botaně Skuteč, respektive značce Botas a výrobkům Plastimatu Liberec, letos bude ještě následovat nábytek z Jitony Soběslav.)

V loňském roce byla výstava ETA – umění (a) spotřebiče představena ve Východočeské galerii. Zaměřila se na výrobky čtyř nejexponovanějších kategorií – vysavače, kuchyňské strojky, tepelné spotřebiče pro přípravu pokrmů a žehličky. V Retromuseu jsou nyní k vidění také výrobky dalších kategorií se značkou Elektro-Praga a ETA, které ovlivnily život našich domácností. Výstavu s časovým záběrem od počátku čtyřicátých let do konce let osmdesátých obohacují originální obaly, propagační materiály, návody a další tiskoviny.



„Umění spotřebiče“

– to jsou desítky let společné práce vývo-
jářů – konstruktérů, designérů i technologů,
častokrát vysoce hodnocené doma, a díky
exportu výrobků z Hlinska i v zahraničí.

„Umění a spotřebiče“

– to nejsou jen stovky a tisíce návrhů desig-
nérů, propagačních grafiků i fotografů.

„Umění (a) spotřebiče“

– to je výstava, která ukazuje cestu výrob-
ků populární značky ETA ze skicáků desig-
néra přes rýsovací prkno konstruktéra na
výrobní linku a odtud do výkladních skříní
i na stránky prospektů.

Bohatá historie

Prvopočátky výroby elektrospotřebičů v Hlinsku, která později proslavila značku ETA, sahají až do roku 1943, kdy pražský podnikatel Jan Prošvic spolu s chotěbořským továrníkem Vilémem Eckhardtem založil továrnu ESA, oficiálně vyrábějící rozdělovače k německým protitankovým bateriím. Zároveň zde tajně zahájil výrobu prvních elektrospotřebičů – jednoduchých žehliček, k nimž přibýly stejně jednoduché vařiče. Po válce se výroba dále rozvíjela.

V únoru 1948 následovalo znárodnění této malé firmy, Prošvicovo zatčení a začlenění firmy do podniku Elektro-Praga. Ten se stal monopolním československým výrobcem většiny elektrospotřebičů pro domácnost. Sytil hladový poválečný československý trh „za železnou oponou“ novými generacemi, a mnohdy i novými kategoriemi výrobků pro zvýšení životní úrovně i usnadnění práce zaměstnaných žen. V roce 1960 zaměstnával podnik, jehož areál neustále rostl, přes 2800 lidí a vyráběl 12 typů elektrospotřebičů. Už o šest let dříve byl také zahájen export na zahraniční trhy. Ten rostl nejen v šedesátých letech, ale zejména od poloviny let sedmdesátých. Export s důležitým podílem západních trhů – ovšem v režii centrálního řízení státu – byl jedním z hlavních důvodů neustálého zdokonalování a střídání výrobků. To bylo u většiny podniků, zásobujících pouze tuzemské trhy nebo trhy zemí RVHP, velmi vzácným jevem.

Elektro-Praga a výtvarníci

Práce designérů – většinou označovaných jak průmyslových výtvarníků – velmi podstatně ovlivňovala charakter elektrospotřebičů z Hlinska už od poloviny padesátých let. Ve výtvarném oddělení pražského podniku Kovotechna získaly svou podobu – ale i své obaly, veškeré propagační materiály, a dokonce i názvy – vysavače Pluto a Jupiter, mixér Pragomix Speciál a další výrobky podniku Elektro-Praga Hlinsko, považované dnes za ikony československého designu konce padesátých let.

Vedoucí oddělení, absolvent architektury na pražské VŠUP, Stanislav Lachman se koncem padesátých let stal hlavním (a v podstatě jediným) výtvarníkem výzkumného a vývojového střediska Elektro-Pragy Hlinsko, které vzniklo de facto transformací Kovotechny. Propagačnímu oddělení podniku, sídlícímu rovněž v Praze, dominovala tvorba neméně pozoruhodného Emanuela Kupčička.

Vznikl nový design elektrospotřebičů i nový vizuální styl, jemuž dominoval stylizovaný symbol zástrčky s přírodní šňůrou, přezdívaný „vidlička“. V roce 1960 Elektro-Praga Hlinsko převzala ochrannou známku ETA, původně patřící jistě předválečné firmě. V průběhu desetiletí se tři písmena objevila i na samotných elektrospotřebičích.

ETA slouží rodině....

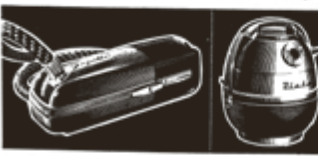
Na letáčích a propagačních tiskovinách se tato značka objevila až počátkem sedmdesátých let. Formát letáků s nápisem „ETA slouží rodině v každé denní hodině“ se zvětšil – typů elektrospotřebičů totiž dále přibývalo. Práce Stanislava Lachmana, který byl autorem tvarového, barevného a často i grafického řešení každého z nich, tehdy vrcholila. Práce Emanuela Kupčička, který o několik let později tragicky zahynul, čeká dodnes na své „objevení“.

V osmdesátých letech přichází nová generace elektrospotřebičů – i nová jména designérů. S nimi vstoupila značka ETA i do období po roce 1989, a na trhu se úspěšně uplatňuje dodnes.

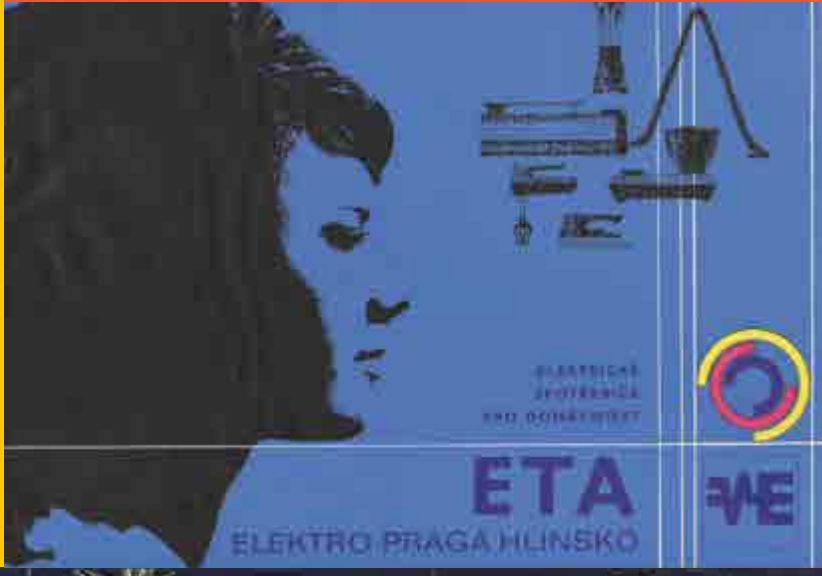


Muži pomáhají ženám ale ne tak!

Zaměstnám se prach zvířaje a jen jeho malý štět skomčí na lepotu. Jediným účinným a hygienickým způsobem úklidu je vysávání. Pořádku své ženě vysavač a nabijete hned několik mraků práškové rosnou. Umožníte uklidit prásk, vyčistit hygienu bytu a proplešit zdraví celé rodiny. Vysavač zbaví prachu bláské podlahy místo sámení, vysaje koberec, čalouny a lupy, odčerná prásk ze stěn a z nábytku místo utírání prásku, dezinfikuje svačinku pomocí vysavačové, kterým je také možno vysávat prostředky proti hmyzu, včasně pury a navlhlou pokojové kořidly. Můžete si vybrat buď STANDARD, vysavač pro střední a menší domácnosti, JUPITER, nejvýkonnější vysavač s dvojnásobnou silným motorem, HRNOVÝ VYSAVAČ, praktický přístroj s dobrým výkonem nebo PLUTO, nejnovější typ hromotného vvaru. Obdržte je ve všech obchodních místech v ceně od Kč 66,- do Kč 88,-. Napíše si o prospekt „Prach je náš nepřítel“, a ošle se dovezte, proč a jak je třeba proti prásku bojovat. Píše na adresu: Elektro-Praga, Praha 3, pošt. schránka 576.



Mechanizace domácnosti upříjemuje život
ELEKTRO-PRAGA HLINSKO



Výstava „ETA umění (a) spotřebiče“ je uspořádána ve spolupráci s Východočeskou galerií v Pardubicích a s Národním technickým muzeem v Praze.

Unikátní sbírkové předměty i archivní materiály, jejichž část je na výstavě prezentována, se jako dar společnosti ETA a.s. stanou součástí sbírky a archivu Národního technického muzea. Doplní je předměty vybrané do sbírek Východočeské galerie v Pardubicích i dary, které Retromuseum soustavně shromažďuje od svého otevření v roce 2016.

ETA umění (a) spotřebiče

5. 4. – 30. 9. 2018

Kurátor Jiří Hulák (Národní technické muzeum)

Otevírací doba: út-ne, 10.00–17.00

Retromuseum Cheb

pobočka Galerie výtvarného umění v Chebu

náměstí Krále Jiřího z Poděbrad 17, Cheb

T: +420 731 669 912, www.retromuseum.cz

Galerie výtvarného umění v Chebu

příspěvková organizace Karlovarského kraje

náměstí Krále Jiřího z Poděbrad 16, 350 02 Cheb

T: +420 354 422 450, info@gavu.cz, www.gavu.cz



GAVUCHEB

Retromuseum



Výstavní program GAVU Cheb je podpořen z grantového programu MK ČR. V roce 2018 vydala Galerie výtvarného umění v Chebu. Text Jiří Hulák, grafika Kolář & Kutálek, tisk Dragon Press, s. r. o., náklad 1000 ks.